

КАСПИЙСКИЙ ОБЩЕСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО: ВЫЗОВЫ ВРЕМЕНИ

Материалы международной научной конференции, посвященной 70-летнему юбилею доктора юридических наук, профессора А.Г. Диденко
(Алматы, 03 октября 2014 г.)

Алматы
2015

УДК 347 (063)
ББК 67.404
Г 75

Редакционная коллегия:
Ж.М. Нусенов, С.П. Мороз, Е.В. Нестерова,
С.А. Сарина, М.А. Акимбекова

Ответственный редактор
Н.В. Уварова

Г 75

Гражданское право: вызовы времени: Мат. междунар. науч. конф., посвященной 70-лет. юбилею доктора юридических наук, профессора А.Г. Диденко, Алматы, 03 октября 2014 г. / Отв. ред. Н.В. Уварова - Алматы: Каспийский общественный университет, 2015. - 676 с.

ISBN 978-601-7067-74-8

Сборник посвящен актуальным проблемам современной науки гражданского права. Книга подготовлена на основе материалов международной научной конференции, проведенной Каспийским общественным университетом, посвященной 70-летию юбилею доктора юридических наук, профессора А.Г. Диденко.

В сборник вошли научные доклады и выступления ведущих ученых России, Украины, Таджикистана, Узбекистана, Кыргызстана и Казахстана, практикующих юристов, представителей правоохранительных и судебных органов, а также докторантов, аспирантов, магистрантов и соискателей.

Издание адресовано научным работникам, докторантам, аспирантам, магистрантам, преподавателям юридических факультетов и вузов, студентам, а также работникам государственных органов, практикующим юристам, иным лицам, изучающим и применяющим гражданское законодательство.

УДК 347 (063)
ББК 67.404

ISBN 978-601-7067-74-8

© Каспийский общественный университет, 2015
© Коллектив авторов, 2015

Естемиров М.А.

Қазак Гуманитарлық Заң Университеті
PhD бағдарламасы бойынша ізденуші,
Астана қ.

ЗАҢДЫ ТҰЛҒА КОНСТРУКЦИЯСЫНДАҒЫ ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛДЫҢ АТҚАРАР РӨЛІ ЖӘНЕ МАҢЫЗЫ

Қолданыстағы заңнамаға сәйкес жарғылық капитал термині негізінен коммерциялық заңды тұлғаларға қатысты қолданылады¹. Атап айтқанда, «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының 2003 жылдың 13 мамырындағы №415 заңының 10-бабына сәйкес қоғамның жарғылық капиталының ең төменгі мөлшері тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы Қазақстан Республикасының заңында белгіленген айлық есептік көрсеткіштің 50000 еселенген мөлшерінде болады. Ал, осы жылғы айлық есептік көрсеткіш мөлшері 1852 теңгені құрайды, демек, акционерлік қоғамның ең төменгі жарғылық капиталдың мөлшері 92 600 000 теңгеден кем болмау тиіс деген сөз. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі қаржы нарығындағы жұмыс істегісі келген акционерлік қоғамдарға қойылатын талапты бұдан да қатайта түседі. Мысалы, «Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау мен қадағалау жөніндегі уәкілетті органның лицензиясы негізінде банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың жарғылық капиталының ең аз мөлшерлері туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2012 жылғы 26 наурыздағы № 127 Қаулысына сәйкес жарғылық капиталдың ең аз мөлшері келесідей сипатта бекітіледі:

- 1) Ұлттық почта операторы үшін - 1 (бір) миллиард теңге;
- 2) ипотекалық ұйымдар үшін - 800 (сегіз жүз) миллион теңге;
- 3) жоғарыдағы 1) - 2) тармақшаларында көрсетілгендерді қоспағанда, банктік қарыз операцияларын жүзеге асыратын ұйымдар үшін - 800 (сегіз жүз) миллион теңге;
- 4) банк операцияларының өзге түрлерін жүзеге асыратын басқа ұйымдар (шетел валютасымен айырбастау операцияларын ұйымдастыру немесе банкноттарды, монеталар мен құндылықтарды инкассациялау операцияларын жүзеге асыру қызметінің ерекше түрі болып табылатын заңды тұлғаларды қоспағанда) үшін - 5 (бес) миллион теңге.

Қазақстан Республикасының қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының 2008 жылғы 22 тамыздағы N 131 қаулысымен бекітілген Нұсқаулықта жаңадан құрылған сақтандыру (қайта

¹ Заңды тұлғалар туралы заңнаманы дамыту жөніндегі Ресей Федерациясы концепциясының 2.7 тармағында кәсіпкерлік қызметпен айналысатындығы құрылтай құжаттарында қарастырылған коммерциялық емес заңды тұлғаларға да жарғылық капиталды құруды міндеттеу ұсынысы қарастырылған еді. Қараңыз: http://www.privlaw.ru/vs_info2.html.

сактандыру) ұйымының жарғылық капиталының ең төменгі мөлшері келесідей бекітілген еді:

- "жалпы сактандыру" саласы бойынша лицензия алған кезде - 1 100 000 000 (бір миллиард жүз миллион) тенге;
- "өмірді сактандыру" саласы бойынша лицензия алған кезде - 1 200 000 000 (бір миллиард екі жүз миллион) тенге;
- "жалпы сактандыру" саласы бойынша және қайта сактандыру бойынша лицензия алған кезде 1 200 000 000 (бір миллиард екі жүз миллион) тенге;
- "өмірді сактандыру" саласы бойынша және қайта сактандыру бойынша лицензия алған кезде - 1 300 000 000 (бір миллиард үш жүз миллион) тенге;
- қайта сактандыруды айрықша қызмет түрі ретінде жүзеге асыру арқылы қайта сактандыру бойынша лицензия алған кезде - 1 000 000 000 (бір миллиард) тенге.

Тәуекелі жоғары осы сынды салаларда жұмыс істейтін ұйымдардың жарғылық капитал мөлшеріне жоғарыда көрсетілгендей арнайы ережелер арқылы қатаң талаптың қойылуы түсінікті де. Отандық акционерлік қоғам қызметіне осындай қатаң талаптың қойылуы, даму жолы ертелең нарықтық экономика соқпағымен келе жатқан елдерден көшкен сияқты көрінеді. Мысалы, Еуропалық Одақтың 1976 жылдың 13 желтоқсанындағы екінші директивасына назар аударсақ. Аталған директиваның 6-тармағында Еуропалық Одаққа мүше-мемлекеттердің аумағында жұмыс істейтін компаниялардың жарғылық капиталының ең төменгі мөлшері 25 000 еуродан¹ кем болмауы тиістігі бекітілген. Директиваның қабылдануына қатысушылар мен несие берушілердің құқықтарын тиісінше қорғау ниетінің ықпал еткендігі айтылады.

Сондай-ақ, директива мәтініндегі «компания» сөзін, мүше-мемлекеттердегі келесідей ұйымдық-құқықтық нысандарға қолдану керектігі айтылады:

- Бельгияда: la société anonyme / de naamloze vennootschap;
- Данияда: aktieselskabet;
- Францияда: la société anonyme;
- Германияда: die Aktiengesellschaft;
- Ирландияда: the public company limited by shares, the public company limited by guarantee and having a share capital;
- Италияда: la società per azioni;
- Люксембургта: la société anonyme;
- Голландияда: de naamloze vennootschap;
- Англияда: the public company limited by shares².

Байқағанымыздай, Еуропалық Одақтың екінші директивасында бекітілген жоғарыдағы талап тек, акционерлік қоғамға қатысты ғана қолданылады. Ал, Англияда тіркелген 2 000 000 астам компанияның тек 11 500 ғана акционерлік қоғам нысанында болса, экономикасы мығым келесі мемлекет Германиядағы

¹ Аталған директива қабылданған сәтте Еуропалық Одақ аумағында ортақ валюта ене қоймағандықтан, директиваның мәтінінде «European units of account» деп көрсетілген.

² Қараңыз: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.1977.026.01.0001.01.ENG.

компаниялардың 98,8% GmbH нысанында жұмыс істейтіндігі туралы деректер келтіріледі¹.

Әдебиетте жарғылық капиталдың келесідей функцияларды атқаратыны көрсетіледі²: 1) *бастапқы капитал функциясы*, кәсіпкерлік істі жана бастаған алғашқы кезенге қажетті мүлікті білдірсе; 2) *айқындаушы функциясы* арқылы қатысушының жалпы мүліктегі үлесі айқындалмақ; 3) *шектеуші функциясы*, әдетте қатысушы салған салымының шегінде ғана заңды тұлға қызметіне байланысты тәуекел етеді; 4) жарғылық капиталдың келесі *қамтамасыз ету функциясының* несиелер берушілердің мүдделерін қорғауға бағытталғаны айтылады.

Енді, осы функцияларды іске асырудағы жарғылық капиталдың қаншалықты қауқарлы екендігін айқындау үшін отандық кәсіпкерлердің үлкен сұранысына ие болған жауапкершілігі шектеулі серіктестік (*бұдан әріде – ЖШС*)³ нысанындағы жарғылық капиталдың қолданысын қарап көрелік⁴.

«Жауапкершілігі шектеулі және қосымша жауапкершілігі бар серіктестіктер туралы» Қазақстан Республикасының 1998 жылдың 22 сәуіріндегі №220-І заңының 23-бабына сәйкес құжаттарды мемлекеттік тіркеуге өткізу сәтіндегі ЖШС-нің бастапқы жарғылық капиталының ең төменгі мөлшері 100 айлық есептік көрсеткіштен кем болмауы тиіс болса, ал шағын кәсіпкерлік субъектісі болып табылатын ЖШС үшін бұл сома 100 теңгеден кем болмауы тиіс.

Шағын кәсіпкерлік субъектісі болып табылатын ЖШС үшін жарғылық капиталдың бастапқы мөлшерінің 100 теңгеге дейін төмендетілуі 2010 жылдың қаңтар айында қолданысқа енгізілді. Әдебиетте бұл үрдістің Чикаго экономикалық мектебінен бастау алатындығына назар аударылады. Атап айтқанда, аталған мектептің негізін қалаушы Милтон Фридманның кәсіпкерлікті дамыту үшін келесідей үш мәселеге назар аудару қажет деп, есептегендігі жеткізіледі: 1) кәсіпкерліктің ең басты мақсаты ол табыс табу болуы тиіс; 2)

¹ Қараңыз: “Effective Creditor Protection in Private Companies: Mandatory Minimum Capital Rules or Ex Post Mechanisms?” by Francisco Soares Machado. 5-парақ. Мақаланы мына сайттан оқуға болады: <http://ssrn.com>. 3-парақ.

² Қараңыз: «Гражданское право (Общая часть). Курс лекции». Под ред. А.Г. Диденко. Алматы, 2006. 164-парақ. Сондай-ақ, жарғылық капиталдың өндірістік кооператив нысанындағы қолданысы жөнінде осы қайнар көздің 176-177 парақтарын қарауыңызға болады. «Правосубъектность юридического лица». Н.В. Козлова. – М.: Статут, 2005. – 476 с. 278-парақ.

³ Ең жиі құрылатын нысан ретінде ЖШС тек бізде ғана емес, сонымен бірге өзге елдерге де танымал. Мысалы, 2007 жылы Германиядағы GmbH саны 1 миллионға жуық болған. Қараңыз: “The Reform of German Private Limited Company: Is the GmbH Ready for the 21st Century?” by Michael Beurskens and Ulrich Noack // GERMAN LAW JOURNAL. Review of Developments in German, European and International Jurisprudence. Vol. 9 No 9. 01 september 2008. 1069-парақ.

⁴ Қатысушыларының серіктестік міндеттемесі бойынша толықтай жауапты болатындығына орай толық және сенім серіктестік нысандарына қатысты жарғылық капитал туралы талапты қоймауға да болатындығына назар аударылады. Қараңыз: Л.Москва, В.Ровный «Полное товарищество в современном польском и российском праве (сравнительный анализ)» // В кн. Гражданское законодательство. Статьи. Комментарии. Практика. Избранное / Под ред. д.ю.н., проф. А.Г. Диденко. Том III (выпуски 21-30). – Алматы, 2008.

кәсіпкерлікті реттейтін ережелердің жоқ болғаны немесе мүмкіндігінше азайтылғаны жөн; 3) жеке кәсіпкерлікпен айналысуға кеңінен жол ашылуы тиіс¹.

Қазіргі таңда жарғылық капиталға қойылар талаптың жеңілдетілуінің әлемдік үрдіске айналғандығын айта кету қажет. Мысалы, Жапонияда 2006 жылдан бастап жарғылық капиталы 1 иен мөлшеріндегі кәсіпкерлікпен айналысуға арналған заңды тұлғаны құруға жол берілгендігі айтылуда².

Жарғылық капиталдың несие берушілердің құқықтарын қамтамасыз ету функциясына жалпы құқық (англо-американдық) жүйесінде аса мән берілмегенімен, континенталдық еуропа елдерінде бұл сұраққа елеулі маңыз беріледі³. Сондай-ақ жарғылық капиталдың ең төменгі мөлшерін қалыптастыру талабы шектеулі жауапкершілікті алудың билеті іспеттес, деп те сипатталады⁴.

Жарғылық капитал туралы пікір-таластың 2000-2005 ж.ж. аралығында Еуропада қызу талқылануына Еуропалық әділеттілік сотының (*European Court of Justice*) 1999 жылдың 13 мамырындағы “Centros Ltd” ісі бойынша шығарған шешімі ықпал еткен, деп пайымдаймыз.

Аталған іске арқау болған оқиғаның қысқаша мазмұнын келесідей сипаттауға болады. Данияның екі азаматы, Англия заңы бойынша “Centros Ltd” компаниясын құрады. Бірақ, құрылған бұл компания толықтай Дания аумағында жұмыс істейді. Құрылтайшылар өздерінің осы арқылы Дания заңы бойынша жауапкершілігі шектеулі серіктестіктің (*limited liability company*) жарғылық капиталының ең төменгі мөлшеріне қойылар талапты айналып өткілері келгендіктерін алға тартады. Ал, даниялық тіркеуші орган мұның заңға қайшы екендігіне сілтеме жасап, аталған заңды тұлғаның өкілдігін тіркеуден бас тартқан. Бұл істе Еуропалық әділеттілік соты тіркеуден бас тартудың заңсыз екендігі жайлы шешім шығарады және оны келесідей дәйектермен негіздейді. Біріншіден, Еуропалық Одаққа мүше елдердің бірінде құрылған заңды тұлғаның өзге мүше мемлекеттердің кез-келгенінің аумағында кәсіпкерлікпен айналысуға құқығы бар⁵. Екіншіден, несие берушілердің және өзге де үшінші тұлғалардың құқықтарын қорғау қажеттілігін басшылыққа ала отырып, тіркеуден бас тартуға болмайтындығына және аталған тұлғалардың құқықтарын өзге жолдармен қорғауға болатындығына назар аударылды⁶. Бұл өз кезегінде Еуропалық Одаққа

¹ “Money & Life” деректі фильмінің 48-49 минуттарының аралығынан алынды.

² Қараңыз: “The Reform of German Private Limited Company: Is the GmbH Ready for the 21st Century?” by Michael Beurskens and Ulrich Noack // GERMAN LAW JOURNAL. Review of Developments in German, European and International Jurisprudence. Vol. 9 No 9. 01 september 2008. 1071-парақ.

³ Қараңыз: “Legal Capital: A Outdated Concept?” by John Armour. March, 2006. 1-парақ. Мақаланы www.cbr.cam.ac.uk сайтынан оқуға болады.

⁴ Қараңыз: “Legal Capital: A Outdated Concept?” by John Armour. March, 2006. 8-парақ. Бұл мақаланы www.cbr.cam.ac.uk сайтынан оқуға болады; “Effective Creditor Protection in Private Companies: Mandatory Minimum Capital Rules or Ex Post Mechanisms?” by Francisco Soares Machado. 5-парақ. Мақаланы мына сайттан оқуға болады: <http://ssrn.com>.

⁵ Қараңыз: “Renovating the German Private Limited Company - Special Issue on the Reform of the GmbH” by Gregor Bachmann. / GERMAN LAW JOURNAL. Review of Developments in German, European and International Jurisprudence. Vol. 9 No 9. 01 september 2008. 1066-парақ.

⁶ Қараңыз: <http://www.worker-participation.eu/Company-Law-and-CG/ECJ-Case-Law/Centros>

мүше-мемлекеттердің арасындағы заңды тұлғаларды тіркеу бәсекелестігіне алып келді. Кәсіпкерлікпен айналысқысы келген тұлғалар компанияны Англия заңы бойынша тіркеп, бірақ толықтай шаруашылық қызметті Еуропалық Одақтың өзге елдерінде атқара бастады. Мысалы, Алманияда 2005 жылғы дерек бойынша 23 496 GmbH тіркелген болса, Англия заңы бойынша тіркелген 3 195 компанияның өкілдігі ашылған¹.

Заңды тұлғаны құру барысындағы жарғылық капитал туралы талаптардың қойылуының жағымсыз тұстары ретінде әдебиетте келесілер аталады²:

- бұл кәсіпкерлікпен айналысқысы келетін тұлғаларға қажетсіз тосқауыл;

- несие берушілердің жаңылыс ойлауына жол ашады: мысалы, ЖШС-нің неміс құқығындағы баламасы GmbH-тің жарғылық капиталы €25 000 кем болмауы тиіс. Айталық, құрылтайшылар осы қажетті соманы тиісінше жарғылық капиталға салды және кейіннен GmbH бұл сомаға құны €25 000 тұратын жаңа автокөлік сатып алады. Енді жаңа болмауы себепті, сатып алынған автокөліктің құны автоматты түрде €20 000 дейін арзандайды. Несие берушілер заңды тұлға €25 000 мөлшерінде жауап береді деп ойлағанымен, шынайы мүлкі €20 000 құрайды;

- жарғылық капитал несие берушілердің құқықтарын қорғауға қауқарсыз.

Осы себепті, несие берушілердің құқықтарын қорғаудың балама жолдарының да жеткілікті екендігі айтылады. Мысалы, тараптар арасындағы шартқа қажетті ережелерді енгізу арқылы өз құқықтарының қорғалуына қол жеткізуге болады³.

Дегенмен, мұның барлық жағдайға келе бермейтіндігіне де назар аударылады. Мысалы, тараптардың арасында шарттық қатынастар жоқ немесе бір тараптың нарықтағы үстемдік жағдайына байланысты екінші тарап ол ұсынған ережелерге келісуіне тура келетін оқиғалар болуы мүмкін⁴.

Жарғылық капиталға қойылар талаптың алынуына не жеңілдетілуіне қарсы өзінің пікірлерін баспасөз бетінде жиі білдіріп жүрген зерттеушілердің бірі ретінде ресейлік зерттеуші Е.А. Сухановты атауға болады. Аталған зерттеушінің пайымдауынша, жарғылық капиталдың мөлшерінің азайтылуымен және салынатын салымдарға қойылар талаптардың жеңілдетілуімен мүлдем келісуге болмайды. Өйткені, мұндай жағдайда «табыстар мен залалдарға қатысты

¹ Қараңыз: "The Reform of German Private Limited Company: Is the GmbH Ready for the 21st Century?" by Michael Beurskens and Ulrich Noack. 1071-парақ.

² Қараңыз: "Effective Creditor Protection in Private Companies: Mandatory Minimum Capital Rules or Ex Post Mechanisms?" by Francisco Soares Machado. 7-12 парақтар. Мақаланы мына сайттан оқуға болады: <http://ssrn.com>.

³ "Effective Creditor Protection in Private Companies: Mandatory Minimum Capital Rules or Ex Post Mechanisms?" by Francisco Soares Machado. 12 парақ. Мақаланы мына сайттан оқуға болады: <http://ssrn.com>.

⁴ Қараңыз: "The Future of Creditor Protection Through Capital Maintenance Rules in European Company Law" by CHRISTOPH KUHNER. Published in: Marcus Lutter (ed.): Legal Capital in Europe. ECFR Special Volume 1, 2006. pp. 341-364. Кітаптың осы бөлігін мына сайттан оқуға болады: <http://ssrn.com>.

тәуекелді экономикалық айналымға қатысушы өзі көтереді» деген ереже жұмыс істемей қалады¹.

Е.А. Суханов жарғылық капиталға қойылар талапты алып тастаудың не жеңілдетудің негізсіздігін алға тартып, оны келесідей дәйектермен қуаттайды: - жарғылық капиталға қойылар талапты алып тастау туралы ұсыныстар, бар-жоғы, континенталдық құқық жүйесіне жататын азаматтық құқыққа бөгде бейтаныс американдық зани конструкцияларды ендіру талпынысы ғана болып табылады: - егер, американдық құқық жүйесіндегідей жарғылық капиталға талаптын қойылмауы енгізілетін болса, онда ол жүйелі түрде ендірілуі тиіс, яғни, тек бір элементін ғана жұлып алып, басқасын қалдыруға болмайды...².

Шын мәнінде, ЖШС-і қызмет ету барысында өз міндеттемелерін тиісінше орындауға қауқарсыз болған ретте несие берушілердің талаптарының орындалмай жатуы тәжірибеде жиі кездеседі. Салық комитетінің ресми сайтынан таратылу үстіндегі заңды тұлғалар жайлы ақпаратты және олардың үшінші тұлғалардың яғни, өз жұмысшыларының, шарт бойынша әріптестерінің, салық органдарының алдындағы аса үлкен сомалағы борыштары жайлы деректерді оқуға болады. Бірнеше ЖШС-нің ісін көрнекі мысалы ретінде алып қаралық. «Донское» ЖШС-нің таратылу сәтіндегі жалпы қарызы 62.805.084 теңгені құраған. Мұның 3.499 теңгесі бірінші кезектегі, ал 1.237.199 теңгесі екінші кезектегі және 61.560.465 теңгесі төртінші кезектегі несие берушілердікі екендігін көреміз. «СтройСнаб сервис ЛТД» ЖШС-нің таратылу сәтіндегі жалпы қарызы 1.460.363 теңге болса, мұның 1.432.947 теңгесін екінші кезектегі несие берушілерге өтеуі тиіс болған. Ал, екінші кезектегі несие берушілер санатына жұмысшылардың алдында өтелуге жататын жалақы бойынша міндеттеменің де кіретіндігі мәлім. Осы сынды тәжірибеде орын алып жатқан оқиғаларды көптеп келтіруге болады³. Осы ретте, Астана қалалық мамандандырылған экономикалық сотында қаралған мына бір іске назар аударсақ.

«Мәншүк» ЖШС-нің конкурстық басқарушысы осы заңды тұлғаның құрылтайшылары болып табылатын К., және С., есімді азаматтардан, олардың «Мәншүк» ЖШС-нің жарғылық капиталындағы үлестері 999 564 теңге мен 3 760 266 теңгені өндіріп алу талап-арызымен сотқа жүгінеді. Сот процессі барысында конкурстық басқарушы аталған заңды тұлғаның ауданаралық экономикалық соттың 2012 жылдың 26 наурызындағы шешімімен банкрот деп танылғандығын және «Мәншүк» ЖШС жарғылық капиталындағы 21% немесе 999 564 теңге мөлшеріндегі үлестің азамат К-ға ал, 79% немесе 4 759 830 мөлшеріндегі үлестің азамат С-ға тиесілі екендігін, жалпылай алғанда, жарғылық капиталдың жалпы сомасы 4 759 830 теңгені құрайтындығын жеткізеді. Құрылтайшылардың өз салымдарын жарғылық капиталға салмауы себепті, соттан талап-арызды қанағаттандыруды сұрайды.

¹ Қараңыз: Суханов Е.А. Сравнительное корпоративное право. – М.: Статут, 2014. – 456 с. 153-парақ.

² Қараңыз: Суханов Е.А. Сравнительное корпоративное право. – М.: Статут, 2014. – 456 с. 178-182 парақтар.

³ Қараңыз: www.salyk.kz.

Ал, жауапкерлер өкілі құрылтайшылардың жарғылық капиталға салымдар салу жөніндегі өздерінің міндеттерін тиісінше орындағандықтарын және мұның 2007 жылғы болған азаматтық істегі сот шешімімен расталатындығына іс қатысушыларының назарын аударады.

Ал, 2007 жылдың 16 мамырындағы Астана қаласы Сарыарқа аудандық сотының шешімінен және «Астана қ. Әділет Департаменті» мемлекеттік мекемесінің ұсынған заңды тұлғаның тіркеу ісінен келесідей мән-жайлар анықталады. 2000 жылдың 14 қаңтарында «Мәншүк» ЖШС жарғылық капиталы 9 572 100 соманы құрап, «Бірлік» ЖШС-не 51%, «Проминвест» акционерлік қоғамына 39% және К-ға 10% үлесі тиесілі болған. Кейіннен, «Бірлік» ЖШС-нің қатысушылар құрамынан шығуына байланысты оған ғимарат беріліп, жарғылық капитал 4 759 830 тенге мөлшеріне дейін азайтылған және осы сомадағы жарғылық капиталды қамтамасыз ететін құрал-жабдықтар болған. Жарғылық капиталдың 79% - «Проминвест» акционерлік қоғамына, ал, 21% - К., тиесілі болады. Кейіннен, «Проминвест» АҚ өзіне тиесілі үлесті азамат С-ға тегін береді. Нәтижесінде, серіктестіктің қатысушылары ретінде жарғылық капиталдағы үлестің 21% иеленетін К., және 79% үлес тиесілі С., қалады.

Істі мазмұны бойынша қараған сот қатысушылардың салым салу жөніндегі өз міндеттерін тиісінше орындағандығын және мұның бұған дейінгі болған іс бойынша шығарған сот шешімімен расталғандығын алға тарта отырып, конкурстық басқарушы ұсынған талап-арызды қанағаттандырудан бас тарту туралы шешім шығарады. Сондай-ақ жарғылық капиталды қамтамасыз ететін құрал-жабдықтардың серіктестік мүлкінің құрамында жоқ екендігі туралы талап қоюшы ұсынған дәйектің талап-арызды қанағаттандыруға негіз болып табылмайтындығына да назар аударады¹.

Осы себепті де әдебиетте «жауапкершілігі шектеулі серіктестік» деп аталынатын бұл коммерциялық ұйымның дәстүрлі атауының дұрыс берілмегендігіне назар аударылады. Өйткені, қатысушылардың салған салымдары серіктестіктің меншігіне өтеді және оның қатысушылары серіктестіктің борышы бойынша «салған салымдарының мөлшерімен шектелген жауаптылықты» емес, тек осы салымдарды жоғалту қаупін ғана көтереді².

Сондай-ақ жарғылық капиталға пайдалану құқықтарын салу кезінде де құқықтық нормалар арасында қайшылықтар туындап жатады. Атап айтқанда, Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 551-бабының 1-тармағында жалға берушінің келісімімен жалға алушының жалға алынған мүлікті жарғылық капиталға салым ретінде сала алатындығы көрсетілген. Сондай-ақ Жарғылық капиталға пайдалану құқығы салынған ретте «Жауапкершілігі шектеулі және қосымша жауапкершілігі бар серіктестіктер туралы» ҚР Заңының 23-бабының 5-тармағына сәйкес жалпы жиналыстың келісімінсіз мерзімінен бұрын ондай құқықтарды алуға болмайды. Бірақ, жалға алушы жалға алу төлемәкысын қатарынан бірнеше рет төлемесе қалай болмақ? Жалға алушы тарапынан шартты өрескел бұзулар орын алса, жалға беруші шартты бір жақты бұзып жалға

¹ Қараңыз: <http://eaiias.supcourt.kz/EGOV/QB.NSF/QForm?OpenForm&Lang=ru>.

² Российское гражданское право: Учебник: в 2 т. Общая часть / Отв. ред. Е.А. Суханов. – 3-е изд. – М.: Статут, 2013. – Т. 1. – 958 с. 229-парақ.

берілген мүлікті кері талап ете алады ма? Пайымдауымша, ала алуы тиіс. Өйткені, жарғылық капиталға салым ретінде салуға келісім берген бастапқы кезеңде жалға алушының өз міндеттерін тиісінше орындайтындығы пайымдалған болатын. Бұл мәселені реттеудің бір нұскасы ретінде отандық заңнамада, «Жауапкершілігі шектеулі қоғам туралы» РФ Заңының 15-бабының 3-тармағындағыдай ережені де бекітуге болар еді, деп пайымдаймын.

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Нусенов Ж.М.</i> Приветствие.....	3
<i>Диденко А.Г.</i> Приветствие.....	7
<i>Нестерова Е.В.</i> О научном творчестве профессора А.Г. Диденко.....	10
<i>Диденко А.Г.</i> Категория справедливости в частном праве.....	23
<i>Суханов Е.А.</i> О развитии российской цивилистики в сфере реформы ГК РФ.....	41
<i>Сергеев А.П.</i> взаимодействие третейских и государственных судов в Российской Федерации в свете проекта нового закона О третейских судах.....	51
<i>Сүлейменов М.К.</i> Гражданское законодательство Республики Казахстан: где мы были и куда мы идем?.....	60
<i>Беляневич Е.А.</i> Стабильность гражданского оборота: вопросы теории.....	70
<i>Рассказова Н.Ю.</i> Draft Common Frame of Reference как элемент европейской правовой культуры и его полезный потенциал.....	82
<i>Алимбеков М.Т.</i> Вина как условие ответственности в гражданском праве (на примере гражданского законодательства Республики Казахстан и ФРГ).....	93
<i>Абдрасулов Е.Б.</i> Приведение национального законодательства Казахстана в соответствие с нормами ВТО как результат переговоров по системным вопросам.....	100
<i>Ильясова К.М.</i> Предоставление права недропользования в Республике Казахстан: актуальные вопросы реформирования законодательства.....	114
<i>Исмаилов Ш.М.</i> О направлениях совершенствования предпринимательского права.....	127
<i>Комиссарова Е.Г.</i> К вопросу о выделении субсидиарных обязательств регулятивного свойства.....	142
<i>Менглиев Ш.М.</i> Коллизионное регулирование договорных отношений с иностранным элементом.....	151
<i>Мороз С.П.</i> О кодификации предпринимательского законодательства Республики Казахстан.....	166
<i>Новоселова Л.А.</i> Система способов защиты исключительных прав.....	172
<i>Рузакова О.А., Пирогов А.И.</i> Тенденции развития законодательства об интеллектуальных правах в Российской Федерации и Европейском Союзе.....	188

<i>Самарходжаев Б.Б., Рахманова М.А.</i> Ответственность за нарушение инвестиционного законодательства.....	197
<i>Спасибо-Фатеева И.В.</i> Гражданское общество и собственность.....	211
<i>Телюкина М.В.</i> Проблемы оснований недействительности сделок организации, признанной банкротом, в России и Казахстане.....	225
<i>Телюкина М.В., Лебединец О.Н.</i> Реабилитационные процедуры, применяемые к должнику, в законодательстве России и Казахстана.....	237
<i>Щенникова Л.В.</i> Требование добросовестности (добронравия) и его роль в гражданско-правовом регулировании общественных отношений.....	242
<i>Акимбекова С.А.</i> Принципы состязательного гражданского процесса и их реализация в законодательстве и практике.....	248
<i>Лебедев К.К.</i> Развитие системы договоров в России на современном этапе.....	254
<i>Татаринцева Е.А.</i> Принцип добросовестности при осуществлении родительских прав и правовые гарантии его реализации.....	279
<i>Жусупов А.Т.</i> Важнейший источник современной цивилистической мысли.....	286
<i>Климкин С.И.</i> Гражданское право и цифры.....	293
<i>Культелеев С.Т.</i> Вопросы права собственности на землю в государствах ЕВРАЗЭС.....	300
<i>Судакова Р.Н.</i> Новый Уголовный Кодекс Республики Казахстан: достижения и проблемы.....	310
<i>Галинская Ю.В.</i> Понятие цессии: исторические предпосылки формирования современной концепции.....	316
<i>Горячева Е.В.</i> Договор ипотеки: сравнительный анализ законодательства государств-членов ЕВРАЗЭС.....	326
<i>Джаналеева А.А.</i> Теоретико-правовые аспекты права собственности на инвестиции и экономика собственности.....	344
<i>Дүйсенова Э.О.</i> Топтык талап жөнінде.....	357
<i>Елеусизова И.К., Калкенова Д.М.</i> Некоторые вопросы сопровождения сделок в Республике Казахстан.....	361
<i>Дуброва Н.Б.</i> Банковское кредитование и защита прав потребителя финансовых услуг.....	365
<i>Елисева И.А.</i> О проблемах совершенствования гражданского и земельного законодательства Российской Федерации при регулировании земельных отношений.....	377

<i>Жаркенова С.Б.</i> Некоторые терминологические аспекты в гражданском праве Республики Казахстан.....	389
<i>Қараев А.А., Қалимбекова А.Р.</i> Заңдарды Конституциялық қадағалау – Конституцияны қорғаудың және оның ережелерін жүзеге асырудың маңызды құралы.....	394
<i>Қурманова А.К.</i> Защита экологических прав человека.....	405
<i>Қусаинова Л.К.</i> Карточка как один из способов осуществления расчетов в Республике Казахстан.....	417
<i>Қамбарова Н.Ш.</i> Азаматтық іс жүргізудегі жеңілдетілген іс жүргізу мәселелері.....	428
<i>Лукач И.В.</i> Сущность и механизмы корпоративного управления.....	435
<i>Нуртаева Г.Л.</i> Об ответственности иностранных юридических лиц, создающих филиалы на территории Республики Казахстан.....	443
<i>Печеный О.П.</i> К вопросу о принципах наследственного права.....	449
<i>Примашев Н.М.</i> Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексінің сапасы: құқықтық-лингвистикалық контент-талдау.....	457
<i>Пыхтеева Е.В.</i> Судебная практика оспаривания завещания и пожизненных сделок в Российской Федерации.....	471
<i>Пьянкова А.Ф.</i> К вопросу об информационной диспропорции сторон договора.....	482
<i>Уварова Н.В.</i> Административные процедуры в финансовой сфере.....	490
<i>Черкашина И.А., Хасанова Ф.А.</i> Гражданско-правовая ответственность и форс-мажор как основание от ее освобождения.....	497
<i>Алексян А.</i> Некоторые проблемы несостоятельности (банкротства) некоммерческого партнерства.....	504
<i>Байзаков А.Т.</i> Учение римских юристов о государстве и праве.....	510
<i>Елубекова А.К.</i> Азаматтық Құқық субъектісі ретінде сактанушының құқықтары мен міндеттерінің өзекті мәселелері.....	518
<i>Естемиров М.А.</i> Заңды тұлға конструкциясындағы жарғылық капиталдың атқарар рөлі және маңызы.....	524
<i>Ли И.С.</i> Сравнительно-правовой анализ алеаторных сделок в Республике Казахстан и Российской Федерации.....	532
<i>Мурат С.</i> Правовые аспекты финансового контроля в праве Европейского Союза и роль институтов финансового контроля в бюджетном процессе ЕС.....	541
<i>Мусалиев Е.М.</i> Формальность и сущность.....	549